

ILKKA LUOTO

Jyväskylän yliopisto, Kokkolan yliopistokeskus Chydenius

Paikan ja yhteisön tulkintoja – Ylämaan kisat maaseudun ja Skotlannin symbolina

TIIVISTELMÄ

Ylämaan kisat (Highland games tai Highland gathering) ovat paikallisyhteisön, skotlantilaisen klaanijärjestelmän ja monarkian lähtökohdista syntyneitä viihteellisiä kokoontumisia: iki-aikaista ajanvietettä, mutta yhtä hyvin myös festivaali, perinne- ja kilpaurheilua sekä viihdetä. Perusfilosofaltaan Ylämaan kisat on maaseutumainen perinnetapahtuma, joka noudattaa suhteellisen vakiintunutta ohjelmallista mallia. Ohjelma sisältää raskaansarjan kilpailulajeja, säkkipillimusiikkia, Ylämaan tansseja ja paraatimarseja. Nykyisin kisoja järjestetään Skotlannissa kesäisin noin 60 paikkakunnalla ja kansainvälisellä tasolla useassa eri maassa.

Artikkeli kuvaa, kuinka yhteiskunnalliset ja kulttuuriset tekijät selittävät tapahtuman olemusta. Tutkimusaineiston ja -kirjallisuuden perusteella Ylämaan kisat voidaan nähdä osana paikan sekä yhteisön jälkistrukturalistisia tulkintoja. Kolme aineistosta nostettua vastinparia anarkia ja järjestys, perinne ja viihde sekä yhteisö ja verkosto auttavat jäsentämään kisojen paikallista, yli paikallista ja uuspaikallista yhteisörakennetta. Yleisellä tasolla kysymys on siitä, että maaseututapahtumien tutkimuksessa ja kehittämisessä on tärkeää ymmärtää yksittäisen tapahtuman juuria, yhteiskuntasuhteita ja symbolismia.

Skotlanti tunnetaan maaseutumaista ajanvietettä edustavista urheilulajeista. Golf, curling ja maahockeyyn kaltainen shinty syntyivät jo keskiajalla. Siirtolaisten mukana Kanadaan muuttaneen shintyn jäällä pelattavan version on arveltu kehittyneen jääkiekkoa edeltäväksi pelimuodoksi. Luonnollisesti herää kysymys, ovatko skotit jotenkin poikkeavan kekseliäitä erilaisten ajanvietteiden kehittämissä. Voidaanko näin ollen myös Ylämaan kisojen alkuperä selittää mieltymyksellä kisahenkisten tapahtumien järjestämiseen, vai onko taustalla kenties laajempia sosio-kulttuurisia tekijöitä?

Kouluttautunut väestönosa on jo yli kolmensadan vuoden ajan – siis ainakin 1700-luvun kaupungistumisen ja romantismin ajoista alkaen – kohdannut luonnon ja maaseudun kulttuurisen esittämisen kautta. Kirjat, matkakertomukset, maalaustaide, postikortit, sanomalehdet ja myöhemmin sähköinen media ovat tuottaneet tulkintoja, jotka taustoittivat keski- ja yläluokkaisen maun muotoutumista ja asennoitumista kaupunkien ulkopuolisiin luonnonvaraisempiin alueisiin. (Frykman & Löfgren 1987: 51–57; ks. myös Veblen 1899/2002.) Skotlannissa peuranmetsästyksen ja perhokalastuksen kasvattivat suosiotaan yläluokan ajanvietteenä 1700-luvun puolesta välistä alkaen. Omintakeinen kulttuuri, mystiikka ja sotaisia lähi-mennessä yhdistettynä Ylämaan luonnonvaroihin houkutteli aristokraatteja ja kaupunkilaisia

vapaa-ajanviettoon maaseudulle (Inglis & Holmes 2003: 51–52). Valistusajan tunnetut skottiajattelijat, kuten David Hume, Adam Smith ja Adam Ferguson vaikuttivat myös siihen, kuinka maaseutua rationalisoitiin, kaupallistettiin ja ihanteellistettiin (Jarvie 1998: 382–383).

Olisi jokseenkin helppoa tukeutua Ylämaan kisoja käsittelevässä tulkinnassa ajattelutapaan, jossa se mielletään modernin ja jälkimodernin ajan maaseutumaisuutta romantisoivaan ja lähinnä kaupunkikulttuurista käsin määrittävään tulkintaan (Williams 1973/1985; ks. myös Philo 1992; Cloke 2003; Vepsäläinen & Pitkänen 2010). Toki näitäkin piirteitä siitä on löydettävissä, mutta kysymys ei vanhan ja perinteisen tapahtuman kohdalla ole niinkään maaseudun estetisoinnista, vaan monitahoisesta sosiaalisesta dynamiikasta ja kulttuurisesta uudelleen hahmottumisesta. Ylämaan kisoissa on alkukantaista voimaa ja tietynlaista äkkiväärää eksotiikkaa, jota voidaan selittää ainakin osittain sen liitoksilla yhteiskunnan muihin rakenteisiin.

Osoitan artikkelissani kuinka perinteikäs maaseututapahtuma kehittyi vuosisatojen saatossa. Keskeinen tutkimuskysymys on, millaiset historialliset, yhteiskunnalliset ja maantieteelliset tekijät selittävät tapahtuman olemusta. Pyrin tämän kysymyksen muodossa jäsentämään Ylämaan kisojen moniselitteistä luonnetta. Avaan tutkimusongelmaa jälkistrukturalististen ja semioottisten tulkintojen kautta, jotka voidaan ankkuroida tapahtuman taustalla piileviksi sekä ilmeisinä esiintyviksi vastinpareiksi. Nämä parit ovat osittain säilyttäneet ilmaisuvoimansa kautta historian, mutta muuttaneet myös muotoaan jalostuen osaksi tapahtuman ilmiäsuista ohjelmaa ja toimintatapaa. Ylämaan kisojen kulttuurisia ja symbolisia lähtökohtia voidaan ymmärtää paremmin teoreettisen viitekehyksen ja aineistokuvauksen kautta.

Ylämaan kisat pähkinänkuoressa

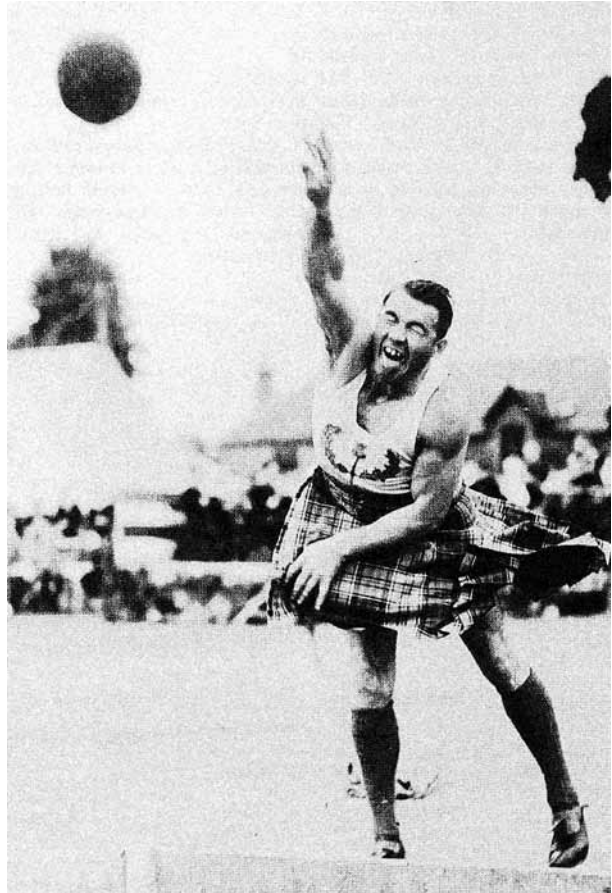
Ylämaan kisat koostuvat monista yhtäaikaista tapahtumista areenalla, joka on yleensä nurmikenttä tai muu vastaava tarkoitusta varten aidattu laajahko alue. Pintapuolisesti asiaan perehtyneille Ylämaan kokoontuminen tarkoittaa usein kisojen näyttävintä lajia eli tukinheittoa. Tässä raskaan sar-

jan lajissa kilpailija nostaa noin 50 kiloa painavan tukin pystyyn nojaamaan olkapäätänsä vasten. Lyhyen vauhdin jälkeen kilpailija heittää tukin ilmaan. Tukinheitto tapahtuu tarkasti heittäjän vauhdin suuntaisesti siten, että tukki kierähtää ilmassa 180 astetta. Heiton pituus ei ole tärkeää. Olennaista on, että suorituksen alussa ilmassa ollut tukin pää osuu ensimmäisenä maahan. Tyylipuhtaassa heitossa tukki kaatuu suoraan heittäjästä pois päin.

Tukinheiton sanotaan saaneen alkunsa metsätyöläisten keskinäisestä kisailusta. Arvellaan, että alun perin ajatuksena on ollut tukkien saaminen jokeen mahdollisimman nopeasti ja näyttävästi. Tukkia heittämällä työmiehien on voinut osoittaa voimiansa ja taitojansa – siis eräänlaista leikkiä hyvinkin raskaan työn lomassa.

Muita raskaan sarjan lajeja ovat painon korkeusheitto, kuulantyöntö, lekanheitto ja olkilyhteen korkeusheitto heinähangolla (ks. kuva 1). Naiset ja juniorit käyttävät kilpailuvälineinä kevyempiä painoja. Ylämaan kisat sisältävät myös ylämäki- ja ratajuoksukilpailuja, pyöräilykilpailuja ja muita urheilullisia kisoja, kuten joukkuekädynvevtoa. Kilpailujen välillä on joitakin ohjelmallisia eroja riippuen tapahtuman historiasta, maantieteellisestä sijainnista ja järjestävästä tahosta. Esimerkiksi etelässä Glasgowin ja Edinburghin alueilla ollaan jonkin verran enemmän kiinnostuneita juoksu- ja pyöräilylajeista sekä Ylämaan tansseista, kun taas pohjoisessa painottuvat raskaan sarjan lajit. Ylämaan kisat eivät nimestään huolimatta ole ainoastaan Ylämaalle sijoittuvaa toimintaa, vaan niitä järjestetään kaikkialla Skotlannissa, myös gaelinkielisen kulttuurialueen ulkopuolella Alamaalla (Lowlands).

Urheilullisia tapahtumia tasapainottaa kisojen musiikillinen sisältö. Säkkipilliyhtyeet, säkkipillin soolosoitto ja Ylämaan tanssijat ovat vähintään yhtä suosittuja kuin voima- ja kestävyyslajitkin. Perinteinen tanssikilpailu sisältää neljä eri tanssia: The Sword Dance, The Sèan Triubhas, The Reel of Tulloch ja The Highland Fling. Miekkatanssin sanotaan juontavan juurensa vuodelta 1054, jolloin kuningas Malcom III joutui taisteluun Macbethin soturin kanssa. Voittoisan taistelun merkiksi kuningas asetti miekkansa ristiin vastustajan ase-

KUVA 1. Tanssi, laulu, shinty ja kuulantyöntö olivat yleisiä ajanvietetapoja jo 1700-luvun lopun Skotlannissa (Jarvie 1998: 386). Kuvassa kuulantyöntäjä Crieffin Ylämaan kisoissa vuonna 1939 (Crieff Highland Games 1995: 24).

päälle. Tämän jälkeen riemastunut kuningas tanssi aseiden muodostaman ristin päällä. Legendan mukaan tapahtumasta syntyi tapa, jossa soturit asettivat miekkansa ristin muotoon ennen taistelua. He pyrkivät tanssimaan miekkaristillä siten, että eivät koskisi miekkoihin. Onnistunut suoritus ennakoitavoittoisaa taistelua. On syytä kuitenkin huomioida, että Skotlanti on täynnä vastaavia kertomuksia, joissa historia, mytologia ja jopa yliluonnolliset ilmiöt kietoutuvat viettelevästi yhteen (Inglis & Holmes 2003: 53, 55, 61).

Paikallinen väestö suhtautuu Ylämaan kisoihin käytännöllisesti. Yleensä ajatellaan, että kisat muodostavat mukavat puitteet ohjelmalliselle päivälle raittiissa ulkoilmassa. On myös niin, että kun on nähnyt yhden tapahtuman, on periaatteessa nähnyt ne kaikki. Yleensä ne, jotka käyvät useammassa

tapahtumassa ovat alan aktiivisia harrastajia tai vankkumattomia kannattajia. Tilastojen valossa tapahtumavieraista 66 prosenttia saapuu Skotlannin ulkopuolelta, 28 prosenttia muualta Yhdistyneen kuningaskunnan alueelta ja 38 prosenttia ulkomailla (Scottish... 2007: 13).

Skotlannin hallitus on jaotellut alkuperäisurheilua käsittelevässä kehittämisraportissaan Ylämaan kisat kolmeen kokoluokkaan: 1) kyläkisat: 33 tapahtumaa, joissa on kävijöitä keskimäärin 500–1 000; 2) paikalliset kisat: 62 tapahtumaa, joissa on kävijöitä keskimäärin 2 000–3 000 ja 3) suuret kisat: 5 tapahtumaa, joissa on kävijöitä keskimäärin 15 000–25 000. Tapahtuman luonne riippuu hyvin pitkälle tapahtuman koosta. Vaikka sisällöllinen perusrakenne on kauttaaltaan samanlainen, pienet tapahtumat toimivat usein vapaaehtois pohjalta,

kun taas isojen tapahtumien taustalla on ammatti- maista toimintaa. Esimerkiksi Hebridien saaristo- alueella kisojen yhteisöllistävä voima ja vapaaehtoi- suusenergia ovat tärkeämmässä roolissa kuin pää- saarella (Scottish... 2007: 9, 15).

Ylämaan kisojen taloudellinen onnistuminen on riippuvainen kaupungeista saapuvista vieraili- joista ja ulkomaalaisista turisteista. Esimerkiksi vuodet 2008–2009 ovat olleet haastateltavien mu- kaan Ylämaan kisoille taloudellisesti vaikeaa aikaa johtuen kehnosta säästä. Ulkoilmatapahtumien taloudellinen kannattavuus perustuu hyvin pitkäl- le riittävään määrään maksavia katsojia. Sponsori- tuottojen hankkiminen on muodostunut vuosit- ain aina vain haasteellisemmaksi. Tästä johtuen tapahtumat pyrkivät varautumaan toiminnassaan eri tavoin myös tappiovuosiin. Ylämaan kisat saa- vat julkisia tukia satunnaisesti. Yleensä tukimuo- dot ovat projektirahoituksiin kytkettyjä ja niiden saaminen edellyttää onnistunutta rahoitushake- musten valmistelua.

Paikallinen, ylipaikallinen ja uuspaikallinen

Maantieteen paikka-käsitteen avulla voidaan osoit- taan, kuinka tapahtuman ohjelmallinen ja seremo- niallinen esillepano voi saada eri tavoin kiinnitty- viä symbolisia merkityksiä. On kuitenkin niin, että merkitykset ja merkit tulevat tiedostetuiksi vain yhteisöjen nostattamina. Tässä mielessä mikään symbolisuhde ei voi olla täysin kiinnikkeetön tai paikaton. Vaikka jokin tapahtuma vaikuttaisi oma- voimaiselta symbolilta tai jopa ”myytiltä”, se on ammentanut käyttövoimaansa kullekin aikakau- delle ominaisista tavoista tuoda yhteisöjä tapahtu- man fyysiseen, sosiaaliseen ja kielelliseen yhtey- teen. Ylämaan kisojen kehityskaari voidaan liittää keskiaikaan, viktoriaaniseen sekä moderniin ai- kaan. On ajateltavissa, että eri aikakaudet korosta- vat niin paikallista, ylipaikallista kuin uuspaikallista tulkintaa yhteisöllisyyden maantieteellisestä rakentumisesta. Kysymys ei ole absoluuttisesta määritelmästä, vaan kulttuurin maantieteellisiä kytköksiä selittävistä tulkintaehdotuksesta.

Puhtaasti *paikallisella tulkinnalla* viitataan etu- päässä keskiaikaan, jolloin klaaniyhteisöt ylläpiti-

vät heimojen tapoja ja arvoja kisojen varhaisissa esimuodoissa. ”Aterian jälkeinen rukous osoitet- tiin klaanipäällikölle, niin kuin myös kuoleman jälkeinen omaisuus. Vastineeksi päällikkö aseisti perheen miekoilla ja muilla aseilla” (Campbell 1975: 57). Kisat olivat luontaistalouteen ja metsäs- tystrekiin liittyviä ajanvietetapoja. Ne olivat oletet- tavasti myös taisteluharjoittelua ja -henkeä ylläpi- täviä sukulaissuhteisiin perustuvia heimokokoon- tumisia, jotka vahvistivat klaanien omistamien maa-alueiden nautintaoikeuksia ja perimisjärjes- tystä (Kermack 1957: 131–132).

Frank Adamin ja Thomas Innesin (1908/2004) tulkinnan mukaan klaanit olivat erityisessä suh- teessa hallitsemaansa maa-alueeseen. Gaelin kielen clann tarkoittaa lasta, jälkikasvua ja perillisiä. Su- kulaisuuteen perustuva verenperintö liittyy olen- naisilta osiltaan historialliseen elinpiiriin sekä si- toutumiseen tiettyyn maantieteelliseen alueeseen. Klaanien sitoutumista maantieteelliseen alueeseen korostaa gaelinkielinen käsite dùthchas, joka puo- lestaan tarkoittaa synnyinmaata; heimon hallin- nassa olevaa aluetta, jonka nimeä klaanipäällikkö kantaa. Tällaiseen maahan syntyy perhesuhteiden kautta luonnollinen nautinta- ja hallintaoikeus. Yleisemmin dùthchas tarkoittaa myös maan muis- tia, paikallista sukuhistoriaa ja perinteitä (Adam & Innes 1908/2004: 95–141; vrt. Basu 2005: 128).

Marc Augé (1995) näkee antropologiselta kan- nalta määritellyn paikan ensisijaisena, koska siinä ihmistä tarkastellaan nimenomaan paikkaan sidot- tuna historiallisena olentona. Samalla kun paikka muuttuu ja sukupolvet vaihtuvat, myös tulkintoja antavat ihmiset muuttuvat. Antropologisen paikan asukkaat eivät suoranaisesti tee historiaa, vaan he elävät siellä rakentaen elämää paikan, sen yhteisön ja sitä ympäröivien muiden yhteisöjen ehdoilla. Mal- pas (1999: 39, 105–106, 177) toteaa, että humanis- tisesti määrittyvässä paikka-käsityksessä esineet, asi- at ja ihmiset ovat vuorovaikutuksessa rajallisessa ai- ka-tila-avaruudessa. Paikallisuuteen perustuvassa tulkinnassa elinpaikka asettaa yhteisöä yhdistävän kokemusympäristön, missä päivittäinen elämänkul- ku sattumuksineen vahvistaa tunneperäisten sitei- den ja sitoumuksien maantieteellistä perustaa.

Tapahtuman *ylipaikallinen tulkinta* puolestaan viittaa feodaaliyhteiskunnan kehittymisen ajan-

jaksoon, jolloin siirtolaisuuden mukana Ylämaan perinne siirtyi muun muassa Pohjois-Amerikkaan, Australiaan ja Uuteen-Seelantiin (esim. Bueltmann 2010). Ylipaikallisuuden ilmentymäksi voidaan tulkita myös kansallisuusaatteen sekä kansallisuusromantiikan ilmaisut, jotka voitiin ja jotka myös haluttiin liittää osaksi yhteisöllisyyden kuvastoa ja kertomuksellisuutta – myös vastakulttuurisessa merkityksessä suhteessa hallitsevaan monarkiaan. Ylipaikallisuudessa kytkös kulttuurin alueelliseen perustaan hyväksytään, vaikka sillä etupäässä viitataan fyysisesti erillään sijaitseviin paikallisuuden liitoksiin. Esimerkiksi siirtolaisten kisoja perusteltiin alun alkaen juuri kulttuurisen yhteyden säilyttämisellä synnyinmaahan.

Robert Burns (1759–1796) ja Walter Scott (1771–1832) vaikuttivat kirjallisen tuotantonsa kautta keskeisellä tavalla kansallisromanttiseen skotlantilaisuuteen. Kansalliset ihanteet tulivat näkyviksi ja muuttuivat yleisesti tiedostetuiksi ylpeyden aiheiksi. Samanaikaisen sosiaalisen eriarvoisuuden kasvaessa Skotlannin asukkaat alkoivat nähdä kulttuurinsa yhtäältä vastavoimana vallitsevalle taloudelliselle ja poliittiselle valtarakenteelle. Raymond Williams (1973/1985) näkee, että Yhdistyneessä kuningaskunnassa on aina harrastettu maaseutua puolustavaa älyllistä radikalismia, joka juontaa juurensa teollistamisen ja kapitalismin vastaisesta kulttuurista (ks. myös Halfacree 2007). Valveutunut ja esteettisesti orientoitunut tarkastelija ei enää katsonut maaseutua sisältä käsin, vaan yhä useammin hän mittaili kokemusta itsessään – kokemusta, jonka kehukset oli asetettu maaseutumaisen arjen ulkopuolelta (Williams 1973/1985: 121).

Ylipaikallisuudessa fyysinen ja arkinen yhteys paikkaan vähenee, kun taas paikkaan liittyvä tunne ja kokemus korostuvat. Paikan haltuunottoon vaikuttavat oleellisesti myös ihmisten tavat työstää muistojaan, nykyisyyttään ja odotuksiaan kertomuksellisesti, tukeutuen erilaisiin todellisiin ja kuviteltuihin rakenteisiin. Liikenteen ja tiedonvälityksen teknologiat kiihdyttivät kehitystä, jossa paikan merkitys irtoaa paikan käytöstä. (Anderson 1983/2006: 187–199.) Maaseutuihanteet, -eksoitiikka ja -kulttuuri asettuivat osaksi hyvin toimeentulevan väestön vapaa-ajanviettoa teollistumisen alkuajoista lähtien. Maaseutu näyttäytyi tai

se näytettiin erilaisten terveyttä ja puhtautta, elämyksiä ja seikkailua heijastelevien mielikuvien kautta. Toisinaan jopa elämäntapavalintana, johon vain harvoilla ja joutilailla on mahdollisuus. Sama kehityssuuntaus on jatkunut näihin päiviin saakka. Maaseudusta on tullut kasvavassa määrin aineeton resurssi, uudenlaisen hyvinvoinnin, virkistytymisen, mutta yhä useammin myös kuluttamisen tila (Lash & Urry 1994; Cloke 2003; Woods 2005: 291–296).

Kisojen *uuspaikallisella tulkinnalla* tarkoitetaan modernilta ajalta alkanutta kehitystä, missä kulttuurin alueperustaisuus on vähitellen vaihtunut symbolisen yhteisyyden kautta rakentuviksi yhteenliittymiksi. Etnisiä merkistöjä lainataan ja siirretään joustavasti kulttuurien hajaannukseen perustuvassa globaalissa yhteisyydessä, missä usko alkuperäiseen ja sosiaaliseen sijainnillisuuteen perustuvaan maayhteyteen on kadonnut (Clifford 1997: 244–250). Uuspaikallisuudessa fyysiseen alueperustaan pohjautava kulttuuri kyllä tunnustetaan, mutta siihen liittyminen ei edellytä asumisen tai elämän sijoittumista paikalliseen kulttuuripiiriin. Yhteisöllisyys voi yhä useammin perustua ideologisiin, ihanteellisiin tai osallistuvan kehon paikallisuutta uusintaviin kertomusrakenteisiin. Jälkimodernin identiteettipolitiikka perustuu yksilön valinnanvapauteen asemoida subjektiivista ”jossakin olemista” suhteessa merkityksien epämääräisyyttä ja väliaikaisuutta heijasteleviin symbolisiin yhteenliittymiin (Sack 1997: 130, 163; Luoto 2008: 155–158).

Uuspaikallisuus siis kokoa yhteen jaettuja kulttuurisia merkityksiä ja niihin ladattua sijainnilista dynamiikkaa, mutta myös niiden ulkopuolelle ulottuvia sosiaalisia kytkentöjä erilaisten kertomuksien yhtäaikaisuutena. Oleminen ”tietyissä tässä” saa sisältönsä tässä olemiseen liitettävistä symbolisista ja diskursiivisista kytkennöistä, jotka rihmoittuvat tässä olemisen ulkopuolelle; muualla olemiseen tai niihin tiettyihin muihin, joiden kanssa tässä olemista halutaan jakaa. Paikan tuntu ja käsitys sen luonteesta rakentuu siten niiden liitoksien kautta, joita jollakin tietyllä paikalla on muualla oleviin paikkoihin ja ihmisiin. (Foucault 1986: 26; Heidegger 2000: 109.)

Viime aikoina on korostettu paikan suhteellista, mutta samalla merkityksiä yhdistelevää ja rakentavaa

luonnetta. Doreen Massey (2008: 29, 31, 123) mukaan paikat ovat risteyksiä, jotka rakentuvat erityisistä sosiaalisten suhteiden verkostoista ja siitä, kuinka nuo suhteet kutoutuvat yhteen jossakin tietyissä kohdassa ja ajassa. Courtney Mason (2007) kirjoittaa, että Kanadan Ontariossa järjestettävät Glengarryn Ylämaan kisat ja siirtolaisperinteen vaaliminen muodostavat voimakkaan yhteyden, joka on vaikuttanut alueen nuorisokulttuuriin. ”Kilteistä on tullut Glengarryssa siinä määrin suosittuja, että lukio-opiskelijat käyttävät niitä, vaikka eivät omaisi skotlantilaisia sukujuuria. Kiltit edustavat muodinmukaisuutta erilaisia etnisiä taustoja omaaville nuorille” (Mason 2007: 20).

Kun maaseudun perinteet valjastetaan osaksi identiteetti-, imago-, media- ja tavaramerkikäytänteitä, temaattisuus ja kulttuurinen muodinmukaisuus nousevat näkyvämmiin esille (Phillips 2008). On oivallettu, että maaseudullakin on sellaista symbolista ja kulttuurista voimavaraa, joka voidaan valjastaa kaupunkivetoisen sosiaalisen pääoman käyttövoimaksi. Tämä on johtanut maaseudun keskiluokkaistumiseen (Ikonen 2010: 41–42), jolloin paikallisuuden jälkimodernit ilmentymät integroituvat osaksi uusliberalistista valtakulttuuria ja syrjäyttävät samalla talonpoikaisia tapoja ja arvoja.

Aineisto ja menetelmä

Artikkelini aineisto perustuu maaseutumaisia tapahtumia käsittelevän vertailututkimuksen yhteydessä tehtyihin haastatteluihin, aihetta käsittelevään kirjallisuuteen, Ylämaan kisojen esitteisiin ja käsiohjelmiin sekä internetistä löytyvään täydentävään materiaaliin. Tutkimushaastattelussa analysoitiin kolmen kisaorganisaation edustajien kokemuksia: kattojärjestö SHGA (Scottish Highland Games Association), Cuparin Ylämaan kisat (Cupar Highland Games) ja Crieffin Ylämaan kisat (Crieff Highland Gathering). Kaksi tutkimushaastattelua tehtiin Skotlannissa, yksi puhelimitse Suomesta käsin. Haastattelut litteroitiin keskeisten teemojen osalta suomen kielelle. Haastattelutekstit yhdistettiin Ylämaan kisoja käsitteleväksi laajemmaksi kertomukseksi. Tutkijan arvovärittynen äänen ja tulkinnallisuuden sävyttämän tekstin lyhennettyä ja stilisoitua versiota käytettiin osana 2010 ilmestynyttä maaseutumaisia kulttuuritapahtumia

käsittelevää tutkimusraporttia (Ilmonen ym. 2010).

Tässä artikkelissa palasin takaisin alkuperäiseen tutkimusaineistoon. Olen lukenut sitä uudestaan sekä tarkastellut jo tehtyjä tulkintoja laajemmasta näkökulmasta. Käytän tulkinnoissa hyväkseni myös aikaisemmin Skotlannissa tekemäni kenttätöiden yhteydessä syntyneitä kokemuksia alueen kulttuurista ja yhteiskunnasta (Luoto 2006). Luen aineistosta nousevia teemoja vastinparien kautta. Törmäytän myös aineistosta nousevia ääri näkemyksiä tarkoituksellisesti. Keskityn tarkastelemaan, kuinka stereotyyppiset vastinparit kohtaavat toisensa yhtäältä ristiriitaisina, mutta toisaalta hedelmällisesti sekoituneina. Käyn läpi aineistoa kolmen vastinparin kautta: 1) anarkia/järjestys, 2) perinne/viihde sekä 3) yhteisöllisyys/verkostomaisuus.

Olisi houkuttelevaa ajatella, että anarkia, perinne ja yhteisöllisyys viittaisivat yksiselitteisesti maaseutumaisuuteen siinä missä järjestys, viihde ja verkostomaisuus olisivat puolestaan kaupunkimaisia hyveitä. Käsitteet kuitenkin määrittävät kulloinkin käytettävän asiayhteyden mukaan. Maaseutumaiset ja kaupunkimaiset toiminnot ja arvot eivät esiinny puhtaina. Ne sekoittuvat keskenään ja saavat vaikutteita toinen toisiltaan. Ylämaan kisat osoittavat, että vaikka tapahtuman ytimellinen olemus on säilynyt vuosisatojen saatossa, ne ovat saaneet mukaansa vaikutteita kulloinkin vallinneista olosuhteista, valta-asetelmista ja muoti-ilmiöistä. Tapahtuma on ollut koko olemassaolonsa ajan erilaisten vastakkaisuuksien ristitulesa.

Tapahtuman kokemuksellinen ja elämyksellinen vahvuus perustuu yksiselitteisen maantieteellisen ja moniselitteisen symbolisen paikantumisen sosiaaliseen jaettavuuteen. Festivaalivieraat kohtaavat jatkuvasti uudelleen hahmottumisen tilassa olevia arvorakenteita ja emootioita, jotka tiivistyvät vahvoiksi elämyksiksi tapahtumatilan rajaamassa yhteisöllisyydessä (Ilmonen ym. 2010: 107). Tällainen sosiaalisesti vahvistettu elämys muuntuu kokemukseksi, joka vahvistaa tapahtuman tuottamia arvorakenteita ja liitoksia yhteiskunnan muihin rakenteisiin. Jopa näennäisen organisoimatonkin kokoontuminen kääntyy viimeistään sille annettujen tulkintojen kautta viestiksi tai sanomaksi. Tapahtuma ei siis voi välttyä muuttumasta sanomaksi, joka nostaa toisia merkityksiä näkyviin, kun

se samalla peittää toisia merkityksiä alleen. Sano-
mallisen muodon tapahtumalle antaa esimerkiksi
historiankirjoitus, paikallisyhteisö, media tai muun
tiedottava ryhmittymä. Nykyisin viestit muotou-
tuvat myös osin suunnittelemattomasti sosiaalis-
sa mediassa.

Tapahtumat näyttäytyvät päällisin puolin tarkasteltuina merkitysrakenteeltaan imagolisesti ehyinä. Syvempi tarkastelu osoittaa kuitenkin, että semioottisesti tapahtumapaikat ovat moninkertaisesti sisäkkäisiä, erilaisten intressien ja merkitysjärjestelmien risteyksiä. Scollonien (2003) mukaan ihminen ja fyysinen maailma muodostavat historiallis-kulttuurisen yhteyden, joka ilmenee kielen, merkien ja puhetapojen välittämänä kokemuksina. Geosemiotiikan ala koostuu sosiaalisten toimijoiden, vuorovaikutusjärjestyksen, visuaalisen semiotiikan ja paikkasemiotiikan osa-alueista. Näiden osa-alueiden analyysin kautta muodostuu laajempi merkityksien viitekehys. (Scollon & Scollon 2003: 12–15; Luoto 2008.) Tapahtuma voi muuttua Roland Barthesin (1994: 173–178) mukaan merkiksi, symboliksi tai jopa ”myyiksi” itsessään. Ylämaan kisat voidaan siis ymmärtää erilaisia oikopolkua viitoittavana merkistönä, joka liittyy sen edelleen laajempiin ”myyttisiin” rakenteisiin, kuten arvoihin, ideologiaan tai politiikkaan (Gottdiener 1995: 15–16).

Laajan viitekehysten kautta voidaan nähdä yhtäältä Ylämaan yhteiskunnallisia oloja kuvaava tulkinta, tapahtuman olemusta selittävien vastinparien syntyhistoria sekä niiden kytkökset tapahtuman menneeseen ja nykyiseen olemukseen. Varsinaiset ristiriidat tai konfliktit ovat harvoin avoimesti esillä: ne piiloutuvat kerrottujen, esitettyjen, tyyli-
tytjen ja kierrätettyjen viestien, visuaalisten ilmentymien ja osallistuvien kehojen sosiaalisesti hyväksyttäviin muotoihin. Tarkastelutapani ei ole diskurssianalyttinen, vaan jälkistrukturalistinen ja semioottinen. En niinkään tukeudu puhetapojen lähiluentaan, vaan pyrkimyksenä on raottaa haastateltavien ilmaisemia arvoja sekä kisoja käsittelevän oheismateriaalin symbolismia. Kuvatulla keinovalikoimalla tuon esille konfliktin historiallisen muodonmuutoksen ja hyödyllisyyden Ylämaan kisoja koskevassa käsitteellisessä, kulttuurisessa ja maantieteellisessä uudelleen hahmottumisessa.

Anarkia/järjestys

Ylämaan kisat ovat vähitellen kehittyneet klaanien sisäisestä ja klaanien välisestä kilvoittelusta. Tunnetun myytin mukaan kuningas Malcolm III järjesti 1000-luvulla kilpailun, jossa klaanien vahvimpien sotureiden tuli juosta Craig Choinnichin huipulle Ylämaan takeissa ja sotavarustuksessa (Colquhoun & Machell 1927: 60; Jarvie 1991: 20). Nykyisten kisojen edeltäjiä järjestettiin ympäri Skotlantia aina vuoden 1746 Cullodenin taisteluun saakka. Jakobiittikapinan kukistuminen ja Charles Edward Stuartin kärsimä tappio englantilaisille johti lakiin, joka kielsi säkkipillimusiikin, kilttiin pukeutumisen, joukkokokoonnotukset ja aseiden kantamisen. Seuraava julistus nauhattiin kaupungintalojen ja kirkkojen oviin:

Seuraavasti säädetään elokuun 1. päivästä 1747 lähtien, että kukaan poika tai mies Skotlannissa, muu kuin Kuninkaan joukkoihin rekrytoitu upseeri tai sotilas, ei saa millään verukkeella tai vastaavalla, käyttää tai pukea sellaisia varusteita, joita yleisesti kutsutaan Ylämaan vaatteiksi – – Tällaisen rikkomuksen tekijä tulee vangita enintään kuudeksi kuukaudeksi ilman mahdollisuutta takuumaksuun. Toistuvan vastaavan rikkomuksen seurauksena – – tekijä kuljetetaan seitsemäksi vuodeksi pakkotyöhön joillekin Hänen Majesteettinsa omistamista meren takaisista viljelmistä.” (Prebble 1985: 311.)

Kun lainsuojattomuusjulistus kumottiin 35 vuotta myöhemmin, Ylämaan kulttuuri elpyi nopeasti. Tämä johti etnisten ja kansallisten tunnusmerkkien korostumiseen niin Skotlannin maaperällä kuin myös uudella mantereella, jossa alati kasvava siirtolaisyhteisö piti yllä kansallisia perinteitä. Englantilaistuminen ja feodalismi koettiin uhkana klaanien sisäisille sekä niiden välisille perimis- ja hallintajärjestelmälle. (Jarvie 1991: 32–36.) Virallisen ja joiltakin osin ehkä myytteihin perustuvan historiankirjoituksen mukaan Ylämaan heimoyhteisöihin perustuva klaaniyhteiskunta oli ollut taipuvainen kapinointiin ja väkivallan tekoihin. Myytti sotaisista skoteista juontaa juurensa jo vanhalle ajalle, sillä roomalainen Cornelius Tacitus luonnehti Skotlannin asukkaita urheiksi, mutta sodankäynnissä harjaantumattomiksi (Fisher 1998: 17). Väkivaltaisuutta korostava tulkinta luonnollisesti palveli valtaapitävien tavoitteita. Toisaalta

urheuden ja peräänantamattomuuden mytologiat olivat kansakuntaa yhdistäviä tekijöitä.

Ylämaan kisat ovat olleet tärkeä osa skotlantilaisen yhtenäisyyden ja kansallistunteen kehityksessä. Monarkia on edustanut Ylämaan maaseutuväestölle esivaltaa ja kaupunkivetoista politiikkaa. Tätä taustaa vasten Ylämaan kisojen syntyhistoriaa määrittää sisäänrakennettu vastakkainasettelu hallitsevien kaupunkimaisten arvojen sekä klaaniyhdistykunnan arvojen välillä. Tapahtuman pitkä historia yhdistyy maaseudun laajempaan kehityskertomukseen. Ylämaan kisat korostaa myös tietyllä ”sankarijunttiuden eetoksella” marginaaleista nousevan kulttuurin omanarvontuntoa sekä maaseutumaisen elämäntavan hyveitä (ks. Rosenqvist 2003).

Tapahtuman heijastelema anarkian ja järjestyksen välinen konflikti piilee Ylämaan sotaisassa historiassa, joka ilmenee tunnuskuvallisena kansallistunteena myös nykypäivänä. Alkujaan jopa jossakin määrin anarkistinen tapahtuma – niiltä osin, kun sen voidaan katsoa symboloivan Skotlannin itsenäisyyspyrkimyksiä – on sittemmin kesyyntynyt tai se on kesytetty osaksi hallitsevia ja järjestystä ylläpitäviä yhteiskuntarakenteita. Vaikka kansallisia tunnusmerkkejä esittävä periskotlantilainen maaseututapahtuma edustaa kesytettyä anarkiaa suhteessa Yhdistyneen kuningaskunnan harjoittamaan suurvaltapolitiikkaan, tapahtumaan sisältyy kätkeytyä mahdollisuus palauttaa historiasta nousevia anarkistisia symbolisuhteita myös nykypäivän yhteiskuntaan.

Tom Nairnin (1981) mukaan Skotlannin modernisoituminen 1920-luvulta alkaen syvensi edelleen Ylämaan asukkaiden ja teollistuvan metropolieliitin välistä sosiaalista kuilua. Huolimatta siitä, että kasvava taloudellinen ja kulttuurinen epätasa-arvo tunnustettiin yleisesti, se ei kuitenkaan myöhemminkään ole johtanut yhtenäisen poliittisen kulttuurin muodostumiseen. Nationalistisen poliittisen kulttuurin sijaan kansallisuustunteet kana-voituvat jo varhain epäpoliittiseen kulttuurinationalismiin. Sillä oli romanttisia ja tunnuskuvallisia piirteitä, vaikka se ei ollut vallankumouksellista. Grant Jarvie (1999) kehottaa maltillisuuteen kansallismielisissä tulkinnoissa, koska kansallinen yhtenäisyys voidaan kyseenalaistaa riippuen siitä, mistä käsin sitä tarkastellaan. Esimerkiksi luokka-

tietoinen edinburgilainen saattaa katsoa nenävarrtta pitkin Glasgow’ssa asuvaa, kun taas Shetlandista kotoisin oleva henkilö on stereotyyppisesti pesunkestävä norjalainen (Jarvie 1999: 99).

Konfliktinen asetelma on osa tapahtuman kiehtovaa historiaa, joka näkyy edelleen tapahtuman sisällöissä ja perinteessä. Raskaan sarjan voimamieslajit uhkuvat maskuliinisuutta, siinä missä kulttuuripuoli tarjoilee romanttisempia skotlantilaisuuden mielikuvia. Toisin sanoen tapahtuma hyötyy anarkistisista historiallisista yhtymäkohdista, jotka ovat osa laajempaa Yhdistyneen kuningaskunnan historiaa. Ehkä tällaisia mielikuvia halutaan jopa tietoisesti kohottaa Skotlannin itsenäisyyspyrkimysten edistämiseksi (McCrone 2008: 44–63). Edelleen on nimittäin niitä, jotka mielellään näkisivät Andraean ristin lipputangossa ilman Yhdistyneen kuningaskunnan lipun korkeammalta lankeavaa varjoa.

Perinne/viihde

Ylämaan kisat profiloituivat 1840-luvulta alkaen kasvavassa määrin uuden maanomistajaluokan ja aristokratian urheilulliseksi kansanhuviksi. Viktorianisella aikakaudella skotlantilaisten suhtautuminen kuningasperhettä kohtaan muuttui lojaaliksi. Vain sata vuotta aikaisemmin barbaarisina kielletyt tartaanit ja kiltit kokivat arvonnousun. Ylämaan kisoista tuli hovikelpoinen tapahtuma, joka oli sosiaalisen eliitin erityisessä suosiossa (Jarvie 1991: 64–70). Kuningatar Viktoria aloitti säännöllisen vierailun Skotlannin Balmoralin kuninkaallisessa kesäasunnossa. Hänestä tuli myös Braemarin Ylämaan kisojen (Braemar Royal Highland Gathering) virallinen suojelija. Jarvien (2004: 165) näkemyksen mukaan Braemarin Ylämaan kisat voitiin nähdä synonyymisinä lojaalisuudelle, kuningasvallalle sekä unionille. Sittemmin isot ja tunnetut kisat ovat saaneet lukuisia esikuviaan jäljitteleviä seuraajia. Viimeisten 170 vuoden aikana kokoontumiset ovat popularisoituneet ja ulottaneet toimintansa joka puolelle Skotlantia.

Yhä useammin on kulttuuriäänensävyjä, joissa Ylämaan kisoja kritisoidaan paikalleen pysähtyneiksi. Tapahtuman julkikuvaa hallitsee pinnan alla piilevä ilmeinen ristiriita: markkinointia ja medianäkyvyyttä

halutaan kehittää, mutta toisaalta tapahtuman pitkä historia velvoittaa perinteiden vaalimiseen. Tämä näkyy selvästi esimerkiksi Crieffin kisojen käsi-ohjelman sisällössä: mustavalkoisilla sisäsiivuilla kirjoitetaan seikkaperäisesti eri kilpalajien historiasta, mutta keskiaukeama on kokonaan varattu viskitislaamon neliväri-ilmoitukselle (Crieff Highland Games 1995). On tultu tilanteeseen, jossa ikaikaisen maaseutumaisen perinteen – alkuperäisurheilun (indigenous sport), kuten se usein määritellään hallintoteksteissä (Scottish... 2007: 3–7) – tulisi kyetä vastaamaan paremmin kaupungeista saapuvan kuluttajan tarpeisiin. Voidaan perustellusti kysyä, missä määrin näin kannattaa toimia, jos ylipäätänsä kannattaa ollenkaan.

Ylämaan kisoja Skotlannissa koordinoivalla kattojärjestö SHGA:lla ei ole omaa markkinointivastavaa, eikä liioin markkinointi- tai mediastrategiaa. Kokonaisuutena tiedotus on aika hajanaista, sillä jokaisella tapahtumalla on nykyisin omat internet-sivut. Valtamedian kannalta tukiinheiton tulokset eivät ole kiinnostavia, varsinkin kun kisatapahtumia on kesäisin jatkuvasti. Päämediat näyttävät Ylämaan kisoista vain lyhyitä välähdyksiä. Esimerkiksi Alva-televisiossa, gaelin kielen kanavalla on ollut kolme puolen tunnin ohjelmaa. Yleisen mielipiteen mukaan ne ovat olleet hieman puuduttavia katselukokemuksia. Suuri yleisö tarvitsisi toisenlaisen ohjelmaformaatin, jossa olisi draamaa ja säpinää. Sellainen oli myös suunnitteilla, mutta se kaatui lopulta rahoituksen puutteeseen.

Crieffin kisojen johtokunnan kokoonpano muuttui vuosituhanen alussa. Heti seuraavana vuonna tapahtuma-areenalle kutsuttiin tivoli. Maltilliset uudistajat kuitenkin protestoivat ja totesivat, että tivolin tilan tarve on liian suuri ja se on urheilijoiden kannalta varsin meluisa. Tivoli sai lähtöpassin, mutta tuloksena oli, että lapsiperheet eivät kokeneet tapahtumaa enää yhtä mielekkäänä. Voidaan sanoa, että perinne ja viihde kohtasivat avoimessa konfliktissa. Tivoli ei liittynyt suoranaisesti kisojen historiaan ja perinteeseen, mutta se päätettiin lopulta kuitenkin hyväksyä osaksi tapahtuman ohjelmaa. Vaikka perinteen museoimisella ja ”pyhittämisellä” saavutettaisiin suurempi kulttuurinen uskottavuus, saatetaan samalla unohtaa ”historiallisten tosiasioiden” suhteellisuus ja tarkoi-

tuksenmukaisuus. Uskottelija haluaa muidenkin uskovan, sillä totuudet ovat intressisidonnaisia.

Autenttisuuden käsitteellä viitataan alkuperäiseen tai perinteeseen kulttuuriin. Lavastetulla autenttisuudella tarkoitetaan puolestaan perinteen uusintamista, kaupallisuutta ja helppokäyttöisyyttä. Chhabra ym. (2003) tutkivat Pohjois-Carolinassa järjestettävien Ylämaan kisojen (Flora Macdonald Scottish Highland Games) autenttisuutta. Heidän havaintonsa mukaan tapahtumaan on lisätty osia (ks. MacCannell 1979), jotka edustavat alkuperäisyyden tarkoituksellista esille nostamista. Esimerkkinä tästä mainitaan klaaniyhteisöjen paraatimarssi, joka kutsuttiin kisojen ohjelmaan vuonna 1964. Tosin tällä ohjelmalisäyksellä on katsottu olevan positiivinen vaikutus, joka lavensi tapahtuman esiintyjäjoukkoa sekä lisäsi sen yleistä kiinnostavuutta ja visuaalista näyttävyyttä.

Flora Macdonaldin kisoja koskevissa loppupäätelmissään tutkijat totesivat, että perinneturismi kiinnostaa eniten keski-ikäisiä ja hyvin toimeentulevia festivaalivieraita – erityisesti heitä, joilla on skotlantilaisia sukujuuria. Noin 4 000 festivaalivieraan joukosta poimitun 500 vastaajan satunnaisotoksen perusteella autenttisimmaksi kisojen ohjelmanumeroksi koettiin Ylämaan tanssit. Koko tapahtuman autenttisuutta arvioitiin Likert-asteikolla 1–5, missä viisi edustaa eniten koettua alkuperäisyyttä. Kokonaisuutena Flora Macdonaldin kisat saivat autenttisuutta kuvaavan arvosanan neljä. Tutkijat uskaltautuivat pohtimaan, että tapahtuman välittämä alkuperäisyyden kokemus saattaa jopa vahvistua, kun siirrytään pois Skotlannin maaperältä (Chhabra ym. 2003: 708, 716). Tämä on hyvin ymmärrettävää varsinkin silloin, kun alkuperäisyyteen sisältyy sukuhistoriaa kannattelevia identiteettirakenteita. Tietenkin voidaan kriittisesti kysyä, onko olemassa mitään sellaista aitoa ja alkuperäistä, joka ei sisältäisi näyttämisen ja esittämisen tarkoituksellisia mekanismeja.

Kattojärjestö SHGA pyrkimyksenä on historiallisen perinteen säilyttäminen mahdollisimman alkuperäisenä. On valittu tietoisesti sellainen linja, että ei mennä liikaa viihteen ja populaarikulttuurin ehdoilla. Valtaosa Ylämaan kisojen ystävistä seuraa tapahtumaa perinnetapahtumana, eikä kokoelmana huomiota hakevia hullutuksia, kuten sattuman-

varaisesti valittuja ja heiteltäviä esineitä. Samanlaisesti paikalliset tapahtumajärjestäjät kamppailevat lippu-, sponsori- ja tukitulojen riittävyyden kanssa. Paine järjestää viihteellisempää ohjelmaa perinteisemmän ohjelman ohessa on kasvanut: erilaiset vetonaulat, kuten lasten Ylämaan kisat ja puuronsyöntikilpailut ovat yleistyneet.

Ylämaan kisoissa vastakkain asettuvat markkinahumun perinnettä rapauttava vaikutus sekä kaupallistamisen myötä näkyvyyteen ja ansaintaan liittyvät mahdollisuudet. Media ja markkinointi tuovat kiistatta tunnettavuutta, vierailijoita, sponsoreita ja lippituloja. Festivaaliturismin näkökulmasta Ylämaan kisat on tiivistetty tapa esittää kulttuuria ja kansallista identiteettiä – sikäli kun niihin katsotaan lukeutuvan lukuisat tapahtumatilaa hallitsevat kaupalliset viestit ja tuotteet, kuten viskimainokset, tartaanit, kiltit, säkkipillit, kelttvaikutteiset käsitöt, fudge-makeiset ja kitsimäiset muistoesineet.

Yhteisö/verkosto

Englannin ja Skotlannin välinen personaaliunioni sinetöitiin lopullisena maiden välisenä liittona vuonna 1707. Klaaniyhteiskunnan perimisjärjestyksen muutokset johtivat maanomistuksen keskittymiseen yhä harvempien käsiin. Ylämaan kulttuurin alasajo, perinteisen sosiaalisen järjestyksen ja maavuokralaisten aseman huonontuminen olivat pontimena siirtolaisuuden aallolle, joka suuntautui muun muassa Pohjois-Amerikkaan, Englantiin, Irlantiin, Uuteen-Seelantiin ja Australiaan (Bumsted 1982: 299; Jarvie 1991: 51). Yhteiskunnan nopean muutoksen ja englantilaistumisen seurauksena muuttoliike jatkui voimakkaana koko 1800-luvun ajan. Siirtolaisten mukana Ylämaan tavat ja arvot muuttivat uusille asuinseuduille sekoittuen alkuperäis- ja siirtolaiskulttuureihin. Monikulttuurisessa ympäristössä perustettiin maahanmuuttajaryhmitymiä edustavia seuroja ja järjestöjä (Bueltmann 2010: 228–229). Esimerkiksi New Yorkin Ylämaan seura suunnitteli jo vuonna 1836 ensimmäisten Ylämaan kisojen järjestämistä. Tuolloin tavoitteena oli elvyttää kansallista urheilua, kulttuuria ja isänmaallisuutta (Donaldson 1986: 26–27).

Yhteisö on kulttuurien hajaannukseen perustuvassa verkostoyhteiskunnassa alati uudelleen mää-

rittyvä. Alkuperäinen perinnetapahtuma on painunut monisyisten kytkentöjen ja yhteyksien kautta hallitsemattomaksi ja omavoimaiseksi symboliksi, jota kierrätetään ja kaiutetaan lukuisissa Ylämaan kisoissa ympäri maailmaa. Kuvaavaa tapahtuman luonteen muuttumisessa on se, että nykyisin osa kilpailijoista on voimamies- tai yleisurheilulajien ammattilaisia. Kiistämättä Ylämaan kisoista on tullut omalakinen maailmanlaajuinen toimintamalli. Tämä mahdollistaa monitahoisen verkostoitumisen, mutta luo myös uusia jännitteitä. Esimerkiksi Yhdysvalloista käsin toimiva IHGF (International Highland Games Federation) järjestää vuosittain raskaan sarjan maailmanmestaruuskisat valitsemassaan maassa ja paikassa. Tässä yhteydessä Ylämaan kisoista on tullut maailmanluokan urheilutapahtuma ja voimalajien yleispätevä symboli.

Yksin Yhdysvalloissa on noin 80 Ylämaan kisa-tapahtumaa ja tapahtumia järjestetään myös Kanadan puolella. Crieffin kisojen johtokunta on luonut yhteydet yhdysvaltalaiseen kattojärjestöön ASGF:an (Association of Scottish Games and Festivals). Ideana on, että kisajärjestäjät voivat oppia toinen toisiltaan. On selvää, että yhteisöllisyys ja verkostomaisuus ovat synnyttäneet tässä mielessä uudelleen hahmottumista, missä yhdysvaltalaiset ja skotlantilaiset kisajärjestäjät ovat hyödyntäneet toistensa kokemuksia. Cuparin tapahtumalla ei ole virallisia kansainvälisiä yhteyksiä. Sähköpostissa tulee säännöllisesti erilaisia tiedusteluja ulkomailta, lähinnä turisteilta. Vapaaehtoisten työntekijöiden osasto koostuu pääasiassa Rotary- ja Round Table -yhdistysten jäsenistä. Myös koululaiset osallistuvat pienimuotoisesti järjestelytöihin. Partiolaiset ovat auttaneet autopaikoituksessa ja opastuksessa, urheiluseurat puolestaan järjestyksen valvonnassa.

Tapahtuma itsessään on verkostomainen, sillä raskassarjalaiset, muusikot ja tanssijat ovat myös omien lajijärjestöjensä jäseniä. Tapahtumajärjestäjät toimivat paikallisten viranomaisten ja yhdistysten kanssa tiiviissä yhteistyössä. Käytännöllinen yhteisön ja verkoston välinen konflikti syntyy kasvavista viranomaisvelvoitteista. Nykyisin vaaditaan kattava pelastussuunnitelma, joka huomioi kaikki mahdolliset onnettomuustyytit, jopa terrorismin mahdollisuuden. Tapahtumia säätelevät nykyisin sitoumukset, säädökset ja sopimukset, jotka edel-

lyttävät joustavuutta, yhteistyökykyä ja asiantunte-
musta. Ilmeisenä vaarana on, että paikallinen si-
toutuminen ohenee, kun tapahtumajärjestelyihin
liittyvät tehtävät erikoistuvat ja edellyttävät kas-
vassa määrin ammattimaista asennetta. Houkutus
tapahtumajärjestelyn tai sen tiettyjen osien ulkois-
tamiselle kasvaa, jolloin myös kustannukset kasva-
vat. Voidaan ajautua tilanteeseen, missä innostus-
energiaan pohjaava yhteisöllinen tekeminen siirtyy
vähitellen sisäpiiriin ulkopuolelle jopa siinä määrin,
että tapahtumaa ei koeta enää paikallisyhteisöä
vahvistavana ja ryhdistävänä voimavarana.

Ylämaan kisojen ympärillä tapahtuva aktiivinen
toiminta tapahtuu jokseenkin pienen, mutta in-
nostuneen harrastajajoukon kannattelemana. Pio-
baireachd on gaelin kieltä ja tarkoittaa säkkipilli-
musiikkia ja säkkipillin soittoa. Jokaisella itseään
kunnioittavalla klanipäälliköllä on ollut lähipiiris-
sään säkkipillinsoittaja. Muusikon rooli on ollut
keskeinen yhteisissä tapahtumissa, juhlissa ja sere-
monioissa (Campbell 1975: 49). Säkkipillinsoitta-
jat ovat toimineet kollektiivisten tunteiden välittä-
jinä, tulkkeina ja vahvistajina. Tiedossa on sukuja,
kuten MacCrummen, joissa soittoaito on siirtynyt
sukupolvelta toiselle aina 1500-luvulta alkaen.
(Jarvie 1991: 36.) Kisojen raskaansarjan kilpailijat,
muusikot, tanssijat ja kisajärjestäjät ovat monesti
löytäneet harrastuneisuuden veren perintönä.

Huomionarvoista onkin perhesuhteisiin, suku-
laisuuteen ja ystäviin perustuvan toimijajoukon
näkyvä rooli eli niin kutsutun neljännen sektorin
keskeisyys. On oletettavaa, että kisojen säilyminen
elinvoimaisena aina näihin päiviin saakka perustuu
juuri sukulaisuussuhteiden kautta tapahtuvaan, la-
jia voimaannuttavaan vaikutukseen niin urheilijoi-
den, tanssijoiden, soittajien kuin tapahtumajärjes-
täjien osalta. Voidaan sanoa, että perinteen ydin
lepää idealismilla latautuneiden harrastajien ja jär-
jestäjien harteilla. Ammattimaistuminen edellyttää
ainakin jossakin määrin tämän idealismin omaksu-
mista sekä lajiin sosiaalistumista. On vaikea nähdä
sellaista tulevaisuutta, missä tapahtuman ydin ei
perustuisi vapaaehtoisuudesta kumpuavaan sosio-
kulttuuriseen ytimeen. Paikallinen identiteetti ja
perinteen jatkaminen ovat vapaaehtoisuutta moti-
voivia tekijöitä. Mikäli perinteen sisältö muuttuu
olennaisesti, taloudelliset haasteet kasvavat liian

suuriksi ja mikäli tulevat sukupolvet eivät enää in-
nostu lajista riittävässä määrin, vapaaehtoisuudelta
putoaa pohja.

Yhteiskunnallinen ja maantieteellinen viitekehys

Maaseutumainen tapahtuma on kuin särmiö, joka
kokoaa erilaisia ajankohtaisia näkökulmia ympä-
röivästä yhteiskunnasta sekä sen perinteistä ja his-
toriasta. Tapahtuma haastaa arvoja, asenteita, tapo-
ja ja tyylejä ilmiantamaan itsensä sekä kilvoittele-
maan keskenään tapahtumatilan ja -ajan rajaamassa
todellisuudessa. Aineistoon perustuva tarkastelu
osoittaa, että kisat voidaan sitoa yleiseen sosiaali-
seen ja historialliseen kehitykseen. Tutkimushaas-
tattelut vahvistavat käsitystä, että tapahtuma on
etsinyt muotoansa arvoväritteisten vastinparien ja
valta-asetelmien kautta, joiden vuoropuhelussa se
on muotoutunut ja muuttunut, mutta myös säilyt-
tänyt kiinnostavuutensa ja ajankohtaisuutensa yh-
teisön arvojen symbolina.

Anarkian ja järjestyksen vuoropuhelu juontaa
juurensa Skotlannin sotaisasta historiasta. Ajanlas-
kun ensimmäisten vuosisatojen aikana Skotlannis-
sa käytiin taisteluja roomalaisia miehittäjiä vastaan.
Noin 800-luvulta alkaen tulivat norjalaiset, tanska-
laiset ja ruotsalaiset viikingit, jotka ryöstelivät mut-
ta myös asuttivat aluetta. Viikinkien aikakautta
seurasi noin 700 vuotta kestänyt Englannin ja
Skotlannin välinen lukuisten kahakoiden, sotien ja
hallitsijasukujen välisten sopimuksien aikakausi,
jolloin maiden rajat sekä valta-asetelmat muuttui-
vat useaan otteeseen (esim. Fisher 1998). Kisat ke-
hittyivät keskiajalla osana klaaniyhteiskunnan pe-
rinnekulttuuria. Varhaiset tapahtumat ovat olleet
perheyhteisöjä yhdistäviä kilpailullisia ja sotataito-
ja esitteleviä kokoontumisia. Paikan käsite määrit-
tyi yhteisöpaikallisuuden vahvistajana liittyen ter-
ritoriaalisuuteen ja perimysjärjestykseen pohjaa-
vaan maan nautintoaikeuteen.

Anarkia ja järjestykset ovat kautta historian heijas-
telleet niin monarkian vastaisia kuin myötäisiäkin
merkityksiä. Tultaessa 1700-luvulle Ylämaan kisat
saivat vastakulttuurisia piirteitä, jotka kulminoitu-
vat vuoden 1747 lainsuojattomuusjulistukseen.
Lain kumoamisen jälkeen kisat esittivät jopa ko-

TAULUKKO 1. Ylämaan kisojen yhteiskunnallinen yhteys tiivistetysti osana historiallisia ajanjaksoja, tulkintoja avaavia vastinpareja ja paikallisuuden ilmentymiä.

<i>Ajanjakso</i>	<i>Vastinparit</i>	<i>Paikallisuuden ilmentymä</i>
keskiaika	anarkia / järjestys	paikallisuus
viktoriaaninen aika	perinne / viihde	ylipaikallisuus
moderni aika	yhteisö / verkosto	uuspaikallisuus

rostuneesti etnisiä merkkejä ja autoivat siten kansallisen itseymmärryksen muotoutumisessa. Perinteen ja viihteen välinen hankaus voidaan tunnistaa näkyvästi vasta maaseutukulttuurin turistisen määrittelyn myötä, 1800-luvun puolella, jolloin luonto ja talonpoikaisuus asettuivat älyllistetyn kokemuksen ja estetisoinnin kohteiksi. Kansallisromanttinen taide levisi ylipaikallisenä ilmiönä naapurimaihin ja muualle maailmaan. Siirtolaisuuden ja valistuksen ajan kulttuurivaikuttajien tulkinnat voimistivat kansallisuusaatetta sekä Ylämaan kisojen symbolista merkitystä.

Yhteisölliselle ja verkostomaiselle toimintatavalle on siirtolaisuuden myötä syntynyt luontainen tarve ja edellytys, tämä ei kuitenkaan ole poistanut alkuperäisen ja kopion välistä konfliktia, joka on edelleen nähtävissä kisoja järjestävien organisaatioiden välillä. Tultaessa 1900-luvulle teollistuminen, kaupungistuminen ja kaupallistuminen olivat edistämässä kisojen demokratisoitumista ja integroitumista osaksi valtakulttuuria. Ylämaan kisojen merkitys poliittisena tai vastakulttuurisena ilmiönä menetti osan ilmaisuvoimastaan ja samalla kisojen yksiselitteinen sidos alueeseen heikentyi. Kuitenkin samanaikaisesti kisojen välittämä symbolinen sidos skotlantilaisuuteen on puolestaan vahvistunut. Nykytilanteessa etniset tunnusmerkit ovat nousseet osaksi identiteettipoliittikkaa ja kulttuurien hajaannusta. Uusliberalistisessa muodinmukaisuudessa symboleja voidaan liittää tilannekohtaisesti kulloinkin sopivaan historialliseen, kaupalli-

seen tai sosiaaliseen yhteyteen. Samalla kisat ovat saaneet elinvoimaa uudenlaisten yhteyksien ja merkityksien kautta (ks. taulukko 1).

Kulttuurisesti kestävät tapahtumat

Nykymuotoisista Ylämaan kisoista voidaan avoimesti pohtia, mikä niissä edustaa ytimellistä Skotlantia: niitä on totuttu pitämään periskotlantilaisena tapahtumana näkyvästi esillä olevien kilttien, tartaanien ja säkkipillien johdosta. Alun perin heimotapahtumasta lähtöisin olevasta toiminnasta on tullut maailmanlaajuista ja se perustuu nykyisin samankaltaisena toistuvaan tapahtumamalliin. Välillä tuntuu siltä, että kulttuuri ja sen tunnusmerkit latistuvat markkinoiden puristuksessa vain esteettiseksi muodinmukaisuudeksi, jolloin alkuperäinen jo keskiajalta periytyvä historiallinen yhteys peittyy matkailua edistävien ilmikuvien alle. Yhä useammin on jo nähtävissä tilanteita, missä Ylämaan kisoista jäljellä on enää vain kansallismerkistöä äänekkäästi kaiuttava törähdys tai fanfaari.

Matkailullisten päämäärien ylikorostuminen voi johtaa paikallisuuden ja paikalliskulttuurin museointiin, tuotteistamiseen ja karnevalisointiin alueen ulkopuolisten tarpeiden lähtökohdista käsin (Saarinen 2006: 74). Kun elinympäristö muuttuu jatkuvan tapahtumallisuuden näyttämöksi, julkisesta tilasta tulee suuri ”ulkoilmateatteri”, joka edellyttää yhä useammin viestin vastaanottajan ja

katselijan roolin omaksumista. Tapahtumien yhteiskunta on vieraantuneisuuden yhteiskunta, jossa näyttämisen ja esittämisen mekanismit korvaavat omaehtoisen löytämisen ja oivaltamisen. Paikallista asukkaasta voi tulla oman elämänsä yleisö vailla riittävää mahdollisuutta itsensä toteuttamiseen (Augé 1995: 55–56). Visuaalisuuteen ja myönteiseen näyttämiseen perustuvassa speitaakkelin yhteiskunnassa kaikki on ”mullin mallin”, koska ”se, mikä näkyy, on hyvää; se, mikä on hyvää, näkyy” (Debord 2005: 32–33).

Vuosituhanne alusta alkaen on kiinnitetty kasvavassa määrin huomiota kulttuurin taloudellisiin vaikutuksiin. Myös maaseututapahtumat on valjastettu osaksi kulttuurin kaupallistamispyrkimyksiä. Yhtäältä tapahtumat halutaan nähdä kannattavana liiketoimintana, toisaalta aluetaloutta yleisemmin tukevana houkuttimena (Wilenius 2004; Kainulainen 2005; Ilmonen 2009). Ylämaan kisat kuitenkin osoittaa, että kulttuurinen kestävyys on hyvin haasteellista muuttuvassa maailmassa (Häyrynen 2004; Siivonen 2006: 19–22). Toisaalta voi hyvinkin olla, että kutistuvassa maailmassa huoli maaseutukulttuurin näivettymisestä on ennenaikaista. Tapahtumien osallistajat, järjestäjät ja tapahtumista nauttiva yleisö kansainvälistyvät. Lukuisat maailmalla järjestettävät kisat osoittavat, että perinne on jokseenkin hyvin säilynyt, vaikka se on globaalisti asetettujen haasteiden kautta muuttanut muotoaan ja uudistanut kasvonsa vuosisatojen saatossa. Skotlannin maaperällä järjestettävälle alkuperäisyyttä edustaville Ylämaan kisoille tämä tarkoittaa suurta haastetta ja velvoitetta.

Ymmärrys maaseudusta edellyttää yksittäisten ilmiöiden tarkastelua osana laajempaa viitekehystä. Olen artikkelissani pyrkinyt osoittamaan, kuinka Ylämaan kisat on saanut mukaansa vaikutteita kulloinkin vallinneista yhteiskunnallisista olosuhteista, valta-asetelmista ja muoti-ilmiöistä. Samankaltaista herkistymistä symbolisten vastakkaisuuksien leikille peräänkuulutetaan nyt myös suomalaisen maaseudun tuoreessa kulttuuriohjelman visiossa, jossa tulevaisuuden maaseudusta toivotaan luovien vastakohtaisuuksien tilaa, joka näyttäytyy rauhallisena ympäristönä mutta on samalla eloisa. Se on väljästi asutettu mutta kuitenkin intensiivisen kohtaamisen tila (YTR 2010: 15).

Maaseudun kehittämisen kannalta olisi viimeistään nyt syytä aloittaa pohdinta, kuinka maaseutumaiset ominaispiirteet ovat uurtuneet omaan kulttuurihistoriaamme, ja kuinka maaseudun perinteitä kohdellaan kulttuurisesti kestäväällä tavalla. Esimerkiksi suomalaisen maaseudun tapahtumakenttä on paisunut nopeasti. Maaseututapahtumien ei tulisi perustua hatusta ravistettuihin hulluuksiin, lavastuksiin tai ideoiden suoraan kopiointiin. Mielekkään tapahtuman suunnittelussa tarvitaan silmälaseja, jotka tarkentuvat riittävän lähelle; siihen mikä on kansallisessa katsannossa niin ilmeistä – kulttuurisesti, historiallisesti ja symbolisesti yhteen punoutunutta – että se usein jää huomaamatta ja siksi myös hyödyntämättä.

Perinteisen maaseututapahtuman vaikuttavuus syntyy lukuisien kytkentöjen, kohtaamisten, konfliktien ja liitoksien kautta. Kaikkia näitä voidaan kutsua tarvittaessa merkityksien leikkiin, kulttuuriseen uusintamiseen tai poliittiseen tarkoituksenhakuisuuteen tukeutumalla historian neuleesta purkautuviin kertomuksellisiin rihmastoisiin. Ylämaan kisojen pitkä historia ja kestävä suosio selittyvät sillä, että tapahtuma on ollut koko olemassaolonsa ajan paikallisuutta ja yhteisöjä vahvistava kansallisuuden symboli. Tapahtuman voidaan katsoa heijastelevan yleisemminkin maaseudun sosiaalista arvonnousua, paikallistason voimaantumista ja jossakin määrin myös ylevöitettyä Ylämaan kulttuuria.

Kiitokset

Artikkeli on kirjoitettu osana maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän (YTR) rahoittamaa hanketta *Kulttuuritapahtumien kehittäminen ja hyödyntäminen maaseudulla* (2940/504/2007).

LÄHTEET

- Adam, Frank & Thomas Innes 1908/2004. The clans, septs and regiments of the Scottish Highlands 1934. W. & A. K. Johnston Limited, Edinburgh.
- Anderson, Benedict 1983/2006. *Imagined communities. Reflections on the origin and spread of nationalism*. Verso, London.
- Augé, Marc 1995. *Non-Places. Introduction to an anthropology of supermodernity*. Verso, London.

- Barthes, Roland 1994. *Mytologioita*. Gaudeamus, Tampere.
- Basu, Paul 2005. Macpherson country: Genealogical identities, spatial histories and the Scottish diasporic clanscape. *Cultural Geographies* 12: 123–150.
- Buelmann, Tanja 2010. Manly games, athletic sports and the commodification of Scottish identity: Caledonian gatherings in New Zealand to 1915. *The Scottish Historical Review* 89(2): 224–247.
- Bumsted, John M. 1982. *The people's clearance. Highland Emigration to British North America, 1770–1815*. Edinburgh University Press, Edinburgh.
- Campbell, John L. 1975. *A Collection of Highland Rites and Customs*. D. S. Brewer, Cambridge.
- Chhabra, Deepak, Robert Healy & Erin Sills 2003. Staged authenticity and heritage tourism. *Annals of Tourism Research* 30(3): 702–719.
- Clifford, James 1997. *Routes. Travel and translation in the late twentieth century*. Harvard University Press, Cambridge.
- Cloke, Paul (toim.) 2003. *Country visions*. Pearson Education Limited, Harlow.
- Colquhoun, Iain & Hugh Machell 1927. *Highland gatherings*. Heath Cranton, London.
- Crieff Highland Games 1995. *Crieff Gathering Programme*. Callander Printers, Callander.
- Debord, Guy 2005. *Spektaakelin yhteiskunta*. Summa, Helsinki.
- Donaldson, Emily A. 1986. *The Scottish Highland games in America*. Pelican Publishing Company, Gretna.
- Fisher, Andrew 1998. *Matkaopas historiaan. Skotlanti*. Kustannusosakeyhtiö Puijo, Kuopio.
- Foucault, Michel 1986. Of other spaces. *Diacritics* 16(1): 22–27.
- Frykman, Jonas & Orvar Löfgren 1987. *Culture builders. A historical anthropology of middle-class life*. Rutgers University Press, New Brunswick.
- Gottdiener, Mark 1995. *Postmodern semiotics. Material culture and the forms of postmodern life*. Blackwell, Oxford.
- Halfacree, Keith 2007. Trial by space for a 'radical rural': Introducing alternative localities, representations and lives. *Journal of Rural Studies* 23: 125–141.
- Heidegger, Martin 2000. *Oleminen ja aika. Vastapaino*, Tampere.
- Häyrynen, Simo 2004. *Kulttuuristen vaikutusten arviointi kulttuuripoliittikan toimenkuvana: lähtökohtia*. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore, Helsinki.
- Ikonen, Hanna-Mari 2010. *Muutu ihmiseksi, joka olet*. Maallehti jälkimodernin työntekijän ja paikan kuvaajana. *Alue ja ympäristö* 39(2): 39–52.
- Ilmonen, Kari 2009. *Kulttuuri ja aluekehittäminen*. Teoksessa: Grahn, Maarit & Maunu Häyrynen (toim.) *Kulttuurituotanto. Kehykset, käytäntö ja prosessit*. Tietoliipas 230. SKS, Helsinki, 44–61.
- Ilmonen, Kari, Ilkka Luoto & Olli Rosenqvist 2010. *Maaseutumaisen kulttuuritapahtuman olemus, kehitys ja menestys*. Kymmenen kehityskertomusta Suomesta, Skotlannista, Norjasta ja Uudesta-Seelannista. *Maaseutupoliittikan yhteistyöryhmän julkaisu* 4, Helsinki.
- Inglis, David & Mary Holmes 2003. Highland and other haunts. Ghosts in Scottish tourism. *Annals of Tourism Research* 30(1): 50–63.
- Jarvie, Grant 1991. *Highland games. The making of the myth*. Edinburgh University Press, Edinburgh.
- Jarvie, Grant 1998. Sport, parish life, and the émigré. *Journal of Sport History* 25(3): 381–397.
- Jarvie, Grant 1999. Sport, nationalism and culture in Scotland. *The Sports Historian* 19(1): 97–124.
- Jarvie, Grant 2004. Lonach, Highland games and Scottish sports history. *Journal of Sport History* 31(2): 161–175.
- Kainulainen, Kimmo 2005. *Kunta ja kulttuurin talous: tulkintoja kulttuuripääoman ja festivaalien aluetaloudellisista merkityksistä*. Tampere University Press, Tampere.
- Kermack, William R. 1957. *The Scottish Highlands. A short history*. Johnston & Bacon, Edinburgh.
- Lash, Scott & John Urry 1994. *Economies of signs and space*. Sage Publications, London.
- Luoto, Ilkka 2006. Paikan teksti ja narratiivinen jännite – kuusi maaseutukylää Suomessa ja Skotlannissa. *Terra* 118(3–4): 143–158.
- Luoto, Ilkka 2008. Paikan teksti ja niiden henki. Johdatus geosemiotiikkaan – matkakertomus paikan kulttuuriseen ytimeen. *Nordia Geographical Publications* 37: 2, Oulu.
- MacCannell, Dean 1979. Staged authenticity: Arrangements of social space in visitor settings. *American Journal of Sociology* 79(3): 359–603.
- Malpas, Jeff 1999. *Place and experience. A philosophical topography*. Cambridge University Press, New York.
- Mason, Courtney W. 2007. The Glengarry Highland Games, 1948–2003: Problematizing the role of tourism, Scottish cultural institutions, and the cultivation of nostalgia in the construction of identities. *International Journal of Canadian Studies* 35: 13–38.
- Massey, Doreen 2008. *Samanaikainen tila. Vastapaino*, Tampere.
- McCrone, David 2008. *The sociology of nationalism*. Routledge, London.
- Nairn, Tom 1981. *The break up of Britain*. Verso, London.
- Phillips, Martin 2008. Rurality as a globalised mediascape? Implications from television drama production and distribution at the turn of the millennium in Australia, Britain and New Zealand. *Critical Studies in Television* 3(1): 16–44.
- Philo, Chris 1992. Neglected rural geographies: A review. *Journal of*

- Rural Studies 8(2): 193–207.
- Prebble, John 1985. Culloden. Penquin Books, Middlesex.
- Rosenqvist, Olli 2003. Minä ja maaseutu – maallikkodiskurssit kriittisen maaseutututkijan tulkitsemänä. *Maaseudun uusi aika* 11(2): 5–25.
- Sack, Robert D. 1997. *Homo geographicus: a framework for action, awareness and moral concern*. Johns Hopkins University Press, Baltimore.
- Saarijärvi, Jarkko 2006. Matkailu ja paikallisuus. *Matkailukehityksen, paikallisuuden ja kestävyuden yhteensovittamisen haasteet Suomen Lapissa. Alue ja ympäristö* 35(2): 69–78.
- Scollon, Ron & Suzie Wong Scollon 2003. *Discourses in place. Language in the material world*. Routledge, London.
- Scottish Executive 2007. *An analysis of minority indigenous sports in Scotland*. DTZ Consulting & Research, Edinburgh.
- Siiivonen, Katriina 2006. Kulttuuritoiminnalla kulttuurisesti kestävään kehitykseen – esimerkkinä osallistava alueellinen kulttuuristrategiatyö Varsinais-Suomessa. Teoksessa Siivonen, K. (toim.) *Kulttuurista kestävyyttä*. Ethnos ry, Helsinki. 14–31.
- Veblen, Thorstein 1899/2002. *Joutilas luokka*. Art House Oy, Helsinki.
- Vepsäläinen, Mia & Kati Pitkänen 2010. Second home countryside. Representations of the rural in Finnish popular discourses. *Journal of Rural Studies* 26(2): 194–204.
- Wilenius, Markku 2004. *Luovaan talouteen. Kulttuuriosaaminen tulevaisuuden voimavarana*. Edita, Helsinki.
- Williams, Raymond 1973/1985. *The country and the city*. The Hogarth Press, London.
- Woods, Michael 2005. *Rural geography. Processes, responses and experiences in rural restructuring*. Sage, London.
- YTR 2010. *Luovien vastakohtaisuuksien maaseutu. Maaseudun kulttuuriohjelma 2010–2014. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisu* 3, Helsinki.

Haastattelut

Ian Grieve, SHGA
Frank Duncan, Crieff Highland Gathering
Rosemary Middleton, Cupar Highland Games

Internetsivut

<http://www.shga.co.uk>
<http://www.crieffhighlandgathering.com>
<http://www.cuparhighlandgames.org>